

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbăta.

Anul școlar.

S'au deschis iarăș porțile așezămintelor noastre culturale și părinții grăbesc de pretutindeni cu odraslele lor, să le asigure un loc, pentru a-și putea începe sau urma studiile, în vederea carierei, ce o vor ocupa în viață.

Când vezi strădania aceasta, te cuprinde o bucurie mare și te gândești cu plăcere la viitorul de aur, care nu va mai avea de înregistrat atâtea rușinoase procente de analfabeți, cum era obișnuit s'o facă, în trecutul destul de apropiat și până chiar în zilele noastre.

Nu mai resfoim paginile rușinoase ale statisticeii, unde neamul nostru da procentele cele mai mari de analfabeți alături de ruteni, slovaci și — țigani. Deceniul din urmă a arătat, sub acest raport, progrese însemnate și la neamul nostru. Deoparte îmbunătățirea sortii învățătorimii, de altă parte interesul deosebit, ce l-a dat acestei chestii ardente chiar „Asociațiunea”, interesându-se în vremea din urmă și de numărul deplorabil al analfabelilor noștri, deși avea, — probabil — datoria s'o facă aceasta mai demult.

Un progres *real* s'a putut constata, fără îndoială în anii din urmă, dar nu trebuie să ne legănăm în iluzii, căci suntem încă departe de a ne putea compara, sub acest raport, cu alte neamuri conlocuitoare, fără a încerca măcar o alăturare cu alte popoare, cari țin recordul civilizației.

O muncă nobilă, cu mijloace destul de modeste își iea din nou începutul, brăzdând acelaș ogor, cu tot mai multă nădejde de reușită. Ogorul părăjinit de ieri-alaltăieri începe a se înțeleni și în satele obscure, unde trebuia să cauți mai

eri-alaltăieri, cu lumânarea oameni cari să-și știe iscăli numele, ori să cetească o scrisoare; întâlnești tot mai mulți cărturari, cari cetesc gazete și sunt în curent cu evenimentele, ce se desfășoară în lumea mare și în cercul mai restrâns al intereselor noastre naționale.

Ar fi interesant să se facă o statistică, în care să se statorească tirajul gazetelor noastre populare de acum zece ani numai, în comparație cu acel de azi.

Și, în legătură, s'ar constata și diferența de demnitate și de conștiință al poporului nostru, care până ieri-alaltăieri a vegetat numai.

* * *

Avem, de sigur, încă foarte mult de săvârșit în această direcție, pentru a ridica nivelul instrucției noastre populare, dar în aceeaș vreme, să nu uităm a pune zăgaz unor porniri, cari nu pot să aibă decât rezultate îndoioase.

E vorba de școlile noastre *medii*, și ne restringem deocamdată numai la acele din Blaj.

Inscrierile la școlile medii de aci s'au început Duminecă, și încă în aceeaș zi numărul elevilor a atins în câteva clase maximul admis de lege: 68 elevi în o clasă.

Mulți din părinții, cari au sosit Luni, s'au rentors nemângăiați, căutându-și refugiu la alte școli, după ce aici aproape toate locurile au fost ocupate încă în ziua primă.

E o aglomerare aceasta în școlile medii, de care nu știm, dacă putem să ne bucurăm ori nu.

Căci ne vin în minte cei șaiszeci de absolvenți din anul trecut ai gimnaziului nostru, dintre cari peste patruzeci au cerut intrare în seminar — o mare parte, pe spesele proprii — dar poarta seminarului a rămas zăvornită în fața lor, căci seminarul nu avea loc decât pentru unsprezece. Ce se va alege

din cei treizeci, cari sunt aproape cu toții băeți lipsiți de mijloace?

Ce facem cu acest excedent de tineri, cari au trecut peste jumătatea cărării și rămân acum oprțiți de odată, fără a mai avea puțința nici de a merge înainte, nici de a se rentorna la coarnele plugului, de unde plecaseră?

Alte neamuri, ca de pildă sașii încă au în gimnaziile lor și peste o sută de elevi în clasele inferioare, dar în clasele mai înalte numărul elevilor scade din ce în ce mai tare, rămânând în clasa a opta une-ori abia 5—6 elevi. Ei sunt un popor mult mai practic și nu-și cresc decât surescenența necesară de intelectuali; îmbrățișează apoi cu șasă și chiar cu opt clase adese cariere de industrie și comerț, cariere cari la noi tângesc abia, în lipsa tinerilor cu școli mai înalte.

Totul se face la noi după vechia rețetă, de a aglomera la 2—3 cariere (preoți, învățători, advocați) toată surescenența noastră intelectuală și astfel se explică, cum o mulțime de tineri nu reușesc să între în seminar și nu au la ce carieră să se determine.

Pentru carierele practice, unde jidanii au ocupat deja atâta teren, publicul nostru nu are nici o atragere.

Și e bine să se gândiască publicul și la cariera viitoare, nu numai la înscrierea băieților în școală. Căci numai cu o judecată sănătoasă și cumpănită se pot ajunge rezultate îmbucurătoare.

E bine să se gândiască publicul la aceasta și la *începutul* anului școlar nu numai la sfârșitul lui, căci nu e nimic mai dureros, ca un tinăr, care se oprește neputințios la jumătatea drumului, după 10—12 ani de studiu.

In jurul episcopiei maghiare.

Cetim în „Neamul Românesc”: Opinia publică de dincolo de munți și de aici dela noi și-a făcut toată datorința față de dsrul roman hărăzit statului desnaționalizator al Ungariei monopolizate de Maghiari: a însemnat, toată întinderea pierderii, a căutat toate vinovățiile, a stimulat toate energiile. Ea nu poate merge însă mai departe, și, deci, ziarele, care-i dau glas, s'au oprit.

E acuma însă rândul altora.

Nimeni nu învinuiește pe episcopii „greco-catolici”, — cărora Sfântul Scaun parecă nu vrea să le ție seamă decât de faptul că sunt „greci” și sunt catolici, — că n'au putut împedeca lovitura care a căzut așa de greu asupra neamului nostru. Roma e o putere politică și socoate, lucrează ca puterile politice celelalte: Ungaria maghiară îi poate face mult rău, și ea deci cruță, măgulește, ajută Ungaria maghiară. Orice stăruinți s'ar fi făcut pe lângă prelații prietini ori, mijlocit, prin cercurile vieneze dușmane ale pretențiilor și încălcărilor ungurești, tot la acest capăt s'ar fi ajuns, odată ce guvernul din Budapesta ținea la idea sa.

Dupăce episcopia Haiducilor este, neapărat că nu se mai poate reveni. Răsboiu cu Sfântul Părinte, cine dintre supușii săi l'ar putea face? „Schisma”, întoarcerea la legea veche, cum cereau unii — și trebuie cerute numai lucruri cari se pot, — dar e o întreagă clasă, cu o tradiție mai mult decât de două ori seculară, care n'ar îngădui-o cu nici un preț! Și, într'un asemenea caz, poporul nostru ar pierde averi, drepturi și legături extrem de prețioase.

Se poate face însă altceva. La asemenea samavolniciei rezistența tăcută, îndărătnică se impune, și ea izbutește adesea. Trebuie să se găsească glasuri pentru a vorbi credincioșilor mânați de-acuma la bos-

corodeala grecească și la predica maghiară. Trebuie să se combată dușmanul din timp și neîntrerupt. Mai la urmă, o biserică nu e o temniță, și cu puțină silință poate găsi ori cine în apropiere biserica pe care o dorește. Și țeranii români cu graiul împestritat ori schimbat vreau această biserică, și nu batjocura Vlădicăi haiducul.

Episcopii uniți au datoria de a începe această luptă pentru limba liturgică și de predică a națiunii lor. Și au dreptul s'o facă. Într'o țară cu mai multe religii, ele se concurează neconținut, prin firea însăși a lucrurilor. Uniții caută a smulge dela ortodocși, ortodocșii dela uniți; calvinii și catolicii stau pe picior de răsboiu în Ungaria. Parohiile odată răpite nu vor fi date înapoi, dar Biserica unită de limbă românească are voie să atragă spre sine, să ție în legătură cu dânsa pe toți aceia cari numai pe dânsa o vor în conștiința lor creștină și românească.

Găsește calea, cine vrea. Iar a nu voi, a primi resemnat în această încălcare, ar fi a scrie o tristă pagină în istoria plină de jertfe pentru neam, a Bisericii românești unite din Ardeal și Ungaria.

N. Iorga.

„Világ”. La acuzele ce ni le aduc cele mai multe foi maghiare pentru mișcarea noastră, ziarul „Világ” ocupându-se cu înființarea episcopiei ungurești, între altele spune:

„Românii agită în contra noii episcopii ungurești pe care ei nici decum nu voesc s'o recunoască. Totodată ei mai amintesc și aceea, că prin înființarea acestei episcopii li s'a adus o foarte mare jignire. Întreb, întâmplatu-s'a vre-o jignire prin înființarea noii episcopii? Răspunsul meu este: da. Iar dacă pe cineva îl surprinde răspunsul

meu, iată declar, că nu sunt nici gr. catolic, nici gr. oriental și nici român. Iar că totuși îi iau în apărare, aceasta o fac în interesul adevărului.

Pentruca, întreb, cum au înființat cei din Roma noua episcopie? Iată cum: au întins harta diecezelor interesate și au însemnat cu creionul un pătrat din teritoriul lor, spunând: partea aceasta va fi noua episcopie ungurească, căci doară comunele respective au frumoase numiri ungurești. Din diezele mai mari au rupt mai mult, iar din cele mai mici mai puțin, fără ca să întrebe pe vre-un bun cunoscător al stărilor din Ungaria. Din cauza aceasta s'a întâmplat, că au alăturat noui episcopi numeroase comune, ai căror locuitori nu vorbesc limba ungurească. Până acum acești credincioși ascultau slujba românească, toate li se făceau în românește. Acum toate s'au sfârșit. Peste trei ani li se va face slujba în limba grecească veche. sf. taine li se vor administra în grecește și li se va predică în ungurește, cu toate că ei nu știu nici grecește și nici ungurește, ci numai românește. Iar dacă nici aceasta nu e o jignire, atunci, într'adevăr nu mai înțeleg rostul acestui cuvânt.

Se știe, adecă, că încă înainte de apariția bulei „Christifideles” Dr. Demetriu Radu, episcopul Orăzii-mari, plecase la Roma, unde din încredințarea conferinței episcopicești din Blaj trebuia să dea mai multe explicații Scaunului papal. Ajungând aci boala veche i-se agravase atât de mult, încât trebui să se supună unei operații, dar cu toate acestea el, episcopul Radu, nu descurajă. Episcopul Radu a petrecut două săptămâni în Roma, dar numai atâta a putut obține că a salvat vre-o 5—6 comune curate românești din dieceza de Orade. Acestea n'au fost alăturate noii episcopii.

FOIȚA.**DIN NEGURI.**

Iar noaptea când pe fire
Cad picuri mari de pace
In jurul meu o umbră
Din neguri se desface..

Iși trece mulcom mâna
Privirii mele ude
Și cum tresar atuncia
Se face că m'aude...

Mă mângăe pe frunte
Și 'n neguri iar se 'mparte
Stă veșnic lângă mine,
Și veșnic stă departe...

Așteptare.

Plâng sălcâmi și pe vale
Arc de negură s'a pus —
Ramuri galbene de paltin
Cât o fi de când s'a dus?

Văduvită plânge luntrea
Cu vântrelele pe lac —
Nimeni nu-i să-l înfioare
Pe când trestiiile tac

...Legănați adorm salcâmi,
Cade umetul amurg
— Nu mai vine, nu mai vine —
Lacrimile tale curg...

Ț. Murășan.

LEOPOLDO ALAS.

Adio, rișca!

— Povestire spaniolă. —

Trad. de Valeriu Crișian.

I.

Intotdeauna eram toți trei: Rosa, Pinin și rișca. Câmpia Somonte avea o formă triunghiulară și era acoperită cu un covor verde de iarbă. Printr'un colț trecea linia ferată, ce ducea din Ovideo spre Gijon. În vârful unui colț, ca un falnic stindard, privea spre cer un stâlp de telegraf, cu ulcelele de porțelan și droturile aurii, cari păreau Rozei și lui Pinin de nește vestitori temuți a unor lucruri tainice și necunoscute. Pinin s'a gândit mult timp asupra construcției acelu stâlp de telegraf, dar a văzut, că ruda aceea nu se mișcă, ci stă oabla, ca trunchiul unui brad. Mult timp a stat așa, până când odată prințând curaj s'a suit pe stâlp, până la sârme; ulcelele acelea însă nici decum n'ar fi îndrăznit să le atingă, fiindcă ulcele de-ștea a mai văzut odată în farmacie, în cari țineau praful de pușcă.

La văzul ăstorfel de ulcele întotdeauna era cuprins de un sentiment de stimă și groază; și acum, când a voit să le atingă a fost cuprins de frică, și s'a dat jos pe stâlp. Într'atâta s'a spăriat, încât deși era încă sus, a lăsat stâlpul și a sărit jos pe iarbă, de a sunat pământul sub picioarele lui.

Rosa nu era așa de curioasă, dar era cu atât mai mult atrasă de acest „ceva” ascuns. Și de-o sută de ori și-a plecat capul pe stâlpul de telegraf și stătea chiar și câte un sfert de ceas și asculta sunetul sârmelor. Era deja obicinuită a asculta în fiecare zi bare-mi de două ori muzica asta dulce, fiindcă ea asculta în zâmzăitul acesta nește acorduri line. Odată a auzit vorbind pe oamenii din sat de acești stâlpi vrăjiți, că adecă duc peste țări și mări scrisori, și știu din lumea largă și i-să părea, că zgomotul acela ce-l auzea, plecându-se cu urechea pe lemn, e o știre secretă, sau o scrisoare, sau că sunt niște epistole, împăturate frumos, pe cari le duc undeva departe sârmele acelea aurii. Dar nu s'a interesat mult de esența lor, ei îi plăcea zgomotul acela tainic

Rișca era cu mult mai serioasă decât prietenii ei. Deși era mai în etate, totuși era cu totul refugiată dinaintea lumii civilizate și privea numai dela distanță stâlpul de telegraf, ca pe un așa lucru, care ei nici nu-i poate strica, dar nici folosi. Era deja bătrână și semnele timpului au avut o influ-

Dar cu toate acestea mai sunt încă vre-o 6—8 parohii curate românești și încă vre-o câteva ai căror preoți nu știu deloc ungurește. Aici predica în ungurește va întâmpina foarte mari greutăți.

Poftească oricine să cerceteze în această afacere și sunt sigur că va descoperi date foarte curioase în privința limbii materne a multor parohii alăturate noii episcopii. Comunele au frumoase numiri ungurești, deoarece acum câțiva ani toate comunele cu numiri românești din întreg comitatul Bihorului și al Sălajului au fost maghiarizate.

Pasajele citate, încă, ne oferă o garanță dintre cele mai grăitoare, că prin înființarea acestei episcopii, nouă Românilor ni s'a făcut o nedreptate care nu se poate măsura — și a cărei urmări pot să fie regretabile, precum arată neliniștea fraților noștri aflați în părțile rupte din provincia noastră metropolitană și din dieceze — pentru a fi incorporate la Hajdudorogh.

Aromânii vor să treacă la catolicism. Sub acest titlu cetim în ziarul „Seara” din București următoarele:

Frații noștri din Macedonia simt lipsa unui șef religios și din cauză că până acum n'au fost ajutați sau mai bine zis din cauză că până acum n'a sosit momentul ca să fie rezolvată în mod favorabil și trainic această chestiune, vor să treacă la catolicism, sau cum se exprimă ei, să se unească cu Roma.

Intr'adevăr, în „Peninsula Balcanică”, organ macedo-român, găsim o scrisoare din Scopia, care propune convocarea unui congres în acest scop.

Iată cuprinsul scrisorii:

„Chestiunea bisericească, chestiunea de a avea și noi Aromânii un șef religios, ca

să ne facă preoți, va trebui odată rezolvită nu numai fără sprijinul și fără voia guvernului românesc, dar chiar și împotriva lui, dacă voim să existăm în Turcia ca naționalitate românească.

Să analizăm puțin chestiunea, cu sânge rece, dar și curiozitatea cuvenită, și sperăm că afirmațiunea noastră, nu va părea nici paradoxală, nici războinică.

Deși având conștiința naționalității noastre, noi Aromânii, ne adăpăm la izvoarele culturii grecești.

Avem școli grecești, învățătorii însă erau aromâni din ai noștri, cari, spre facilitare, dădeau elevilor explicațiile necesare în graiul nostru aromânesc.

În târguri și orașe, dacă în comerț trebuim să folosim limba greacă, între noi și acasă, însă, vorbeam limba noastră aromânească.

Ajunsesem, ce-i drept, să cântăm durerile, ca și bucuriile în limba greacă, pentru că găseam în ea accente mai puternice și noțiuni mai variate pentru a ne exprima mulțimea sentimentelor, dar nimeni nu se gândea să ne fure limba și ființa noastră.

Și de sigur că multă vreme am fi continuat astfel să trăim în pace și armonie și să ne dezvoltăm — după calitățile finanței noastre etnice — pe calea culturală și economică.

*

Dar iată că, la un moment dat, când abia bănuiam că peste Dunăre trăesc frați d'ei noștri, România ne trimite misionari spre a ne chema la viața națională. Ni-se spune că facem parte din marea familie românească, ale cărei bucurii și dureri va trebui să le împărțăm pe viitor.

O parte din noi, cea mai entuziasmată și cea mai idealistă, rupe atunci cu trecutul secular, își lasă tradiția în care ne crescuseră părinții și își formează un vis nou, un vis sublim: dezvoltarea în spirit național!

Ce a urmat se știe: adversarii noștri s'au trezit deodată, că poporul pe care contaseră mai mult întru realizarea idealului lor național, acela care le dăduse pe eroii dela 1821 și sperau să le mai dea și alții, este un popor pe care l'ar putea pierde, dacă nu vor lua măsuri mai grabnice pentru a grăbi desnaționalizarea lui.

De aci, aceea încordare ne mai pomenită, care a adus la cuțite frate pe frate și tată cu fiu și fiul cu tatăl, de aci furia a cărei cea mai înaltă expresiune a fost în anul dintâiu excomunicările de pe amvon și în anii din urmă bandele de antați.

Mica gardă naționalistă a suferit și a plătit abnegațiunea ei cu averea și cu viața, în speranță că va sosi ziua mult așteptată, de a se vedea bine organizată și capabilă de a înfrunta orice pericol.

Ei bine, ziua aceea n'a sosit nici până acum și garda s'a împuținat și se împuținează la loviturile continue, pe cari i-le dau neîncetat dușmanii.

Singurul ei refugiu și-l poate găsi în biserică și biserică nu are, căci puținii preoți ce i-a mai putut dobândi, în vremuri mai bune, mor, și pe alții cari să le ia locul nu are!

Ce este de făcut?

Să se predea, sau să aștepte moartea! Nu poate să facă nici una nici alta.

Sentimentul național pe care l'a sădit școala românească, este prea puternic ca să fie smuls din suflet cu ușurință.

Atunci?

Trebuie să-și făurească arme de apărare, și aceste arme nu i-le poate procura decât biserica națională și aceasta biserică trebuie s'o capete cu orice preț.

Vă întrebați d-voastră nedumeriți: prin ce mod s'o capete, dacă România, aceea care nechemată, a venit să le aprindă făclia

întă mare asupra minții ei de vacă. Ceasuri întregi umbra încoale și încoale pe câmp, și folosea tot minutul cu cuminenie. Se cugeta mai mult, decât mânca, fiindcă iarba înourată îi putea strica, se bucura de plăcerile vieții liniștite, în locul stomacului intra mai mult sufletul, fiindcă și vacile au zău unele lipse sufletești. Ba ce e mai mult, să nu fie zis cu supărare, am putea zice, că meditațiile, făcute asupra experiențelor ei, nu trebuie mai puțin apreciate, ca observațiile din odele și epistolele poetice ale lui Horațiu. Numai cât risca nu era aderenta filozofiei epicurice.

A luat și ea parte în jocurile micilor ei păzitori, cari o dezmerdau, ca pe bunica lor. Dacă ar fi putut, ar fi suris la gândul acela, că Roza și Pinin o îngrijesc pe ea — pe ea! — ca să nu fugă pe linia ferată, sau pe locul vecinului lor. Pe ea o păzesc doi băieți! Dar ea n'ar fi făcut nici un pas mai înainte. Păștea numai pe un loc; încet încet mergând înainte ropea iarba, fără să-și ridice capul, ca să caute în jur, cum fac alte animale viclene. După ce să ospăta bine, se culca în locul unde a păscut și rumega ceasuri întregi.

Astfel îi treceau zilele. Numai câteodată mai dădea din coadă după muște și tăuni. Dar deja de câteva luni nici eștia, n'o mai supără.

Însă deodată i-s'a schimbat liniștea asta, linia ferată era gata. Când a văzut

risca pentru întâia oară mașina, era aproape să inebunască. A luat-o la fugă și s'a învârtit mult timp ca și cuiu în căldare. Și asta a ținut tot așa mai multe zile. Cât ce auzea pufăitul mașinei, o luă la fugă; iar dacă vedea hornul pe care eșia fumu, o lua la fugă, cădea grămadă și gura îi făcea spume de mânia. Dar pe încetu s'a îndestulit cu soartea și a început risca să ajungă la convingerea aceea, că mașina asta nici nu e un ceva așa de periculos, ce-l puțin ei nu-i strică, de cumva nu i-se pune în cale. De aici înainte când trecea pe acolo carul acela de foc, risca își ridica numai capul și îl privea lung.

Pinin și Rosa au avut alte impresii, când au văzut mai întâi mașina aceea. Ei au început, să sbiere de frică, dar în momentul următor deja li-s'a părut de o jucărie de-a lor. Ochii le luciau de bucurie, când vedeau mașina, cupele nouă și pe călătorii, cari să uitau pe fereastră.

Așa dară nici stălpul de telegraf, nici trenul n'a produs o schimbare mai mare pe câmpul Somonte, decât doar numai aceea, că a trecut pe aici un strein. Sgomotul orașului și a târgurilor nu pătrundea în câmpia aceasta, încujurată de dealuri. N'a rămas pe aici nici o urmă de a înaintării lumii, decât numai trenul. Zilele lor le treceau cu aceleași lucruri: Dacă a răsărit soarele, copiii veneau cu risca pe câmp, la amiazi, se duceau la stână, de se odihneau, când se

insera veneau acasă, cinau și se culcau. Lunca era tăcută: noaptea nu era umblată de picior de om, lilieci o încujurau, numai din mocirla îndepărtată se auzea orăcăitul monoton al broaștelor. În acest timp retras trăiau copilașii gemeni alui Antoniu de Chinta: Rosa și Pinin. Ostenindu-se ei de joc și de alergări se așezau jos pe iarba și stăteau așa tăcuți lângă ei se așeza risca, ea numai mai conturba din când în când liniștea aceasta, cu câte un muget prelung.

Ei iubeau pe risca, o îngrijeau, o păzeau. Și risca îi iubea, deși nu-și putea manifesta în afară iubirea aceasta. Dar paciința aceea, ce o avea față de copii, vădea îndea-juns iubirea ei. Risca sărmana era locul de ascunziș, când se jucau de-a ascunsele, calul, când se jucau de-a caii. Și ea era gata de ori ce jertfă trupească și sufletească, dacă se așeza pe iarba, puteau sări peste ea, cum le plăcea lor, ea toate le suferea în liniște, ba ce e mai mult se bucura, că micii ei stăpâni își află în ea bucuria lor.

Dar în timpurile vitrege și ei umblau a-i face pe voie. Câmpul Somonte nu era întotdeauna alui Anton de Chirta; numai de curând e a lui. Înainte de asta risca răbda foarte mult; mânca iarba și o grijii de pe marginea drumului. În zilele acelea grele Rosa și Pinin îi aduceau iarba din câmp, care cât putea aduce și foarte adese ori erau certați, ba chiar și bătuți pentru furt, ce-l comiteau cu tot sufletul pentru risca.

sentimentului național, nu vrea să le dea sprijinul?

Ei bine, răspunsul nostru, celor de aci, cari suferim, este următorul: dacă nu se poate pe alte căi, atunci să facem unirea cu Roma, dar să rezolvim aceasta arzătoare chestiune, cu ori-ce preț.

Nu mai așa vom putea exista, de aci înainte ca națiune.

Poporul aromănesc care astăzi, fără biserică și fără preoți, este socotit ca un popor păgân, este pregătit să facă acest paș pentru păstrarea ființei sale etnice.

Deci, să ne adunăm într-un congres și fără întârziere să proclamăm unirea cu biserica papală.

Scopia, 8 August 1912.

Un român.

Reflexii la o notiță despre celibat.

Cu nimire am citit notița apărută în nr. 89 al „Unirei“ în jurul conceptului de celibat.

În discuțiile literare și verbale suntem ce-i drept, obișnuiți cu anumită tenacitate din partea părerii contrare, cu porovăile interminabile întemeiate pe neînțelegeri; restălmăciri voite și apucături mesteșugite, căci e în firea omului, a nu voi să se dea învins, ori are drept ori nu; în cazul acesta însă după-ce de aceasta parte a discuției am avut parte la rândul său, în „Gazeta“ cu publicarea anchetei credeam a înceta ori-ce cuvânt împotriva. Aș! ce așteptare pretențioasă.

Ce m-a nimit însă, nu e reflexia în sine, ce s'a făcut, ci felul cum autorul, care iscălește Proin, caută să mai încurce treaba.

Înainte de toate cu cea mai mare indignare trebuie să resping acuza, că cei trei profesori ar fi *deplasat* chestia la in-

tervenirea interpelatorului și în interesul unui „cas concret care așteaptă meritorică deslegare“. Pe lângă aceea, că cei 3 profesori sunt cu mult mai sus, decât să poată atinge atari acuze, declar că subscribul numai cu unul dintre ei (Scherer) e cunoscut personal și că chiar în interesul imparțialității s'au căutat persoane, despre cari se presupune, că ar fi mai puțin atinși de cazurile noastre concrete. În sfârșit să știe d. Proin și alții că nu la toți e obiceiul, ca la noi, a se deplasa chestiile din cozișterii personale. Noi suferim de acest păcat, la noi se fac personalități din toate lucrurile: în viața politică și bisericească, la orașe, la sate, între mireni, între preoții unui ținut, peste tot grupări, clice; ori-ce începe cineva, ori-ce afacere de interes public, se cumpănește după aceea: cine a inițiat-o, cine poate avea ceva interes la ea. Se pertactează în cazul de față o chestie între margini pur teoretice: odată răsar o mulțime de articole, oameni, cari altădată nu publică ceva pentru lumea aceasta, odată împodobesc literatura noastră cu florile alese și mirositoare!. Da domnilor, acesta e păcatul nostru, așa ceva chiar dacă ați dori să esoperati dela cinștii profesori ale unor universități din Apus, nu v'ati ajunge scopul!

Notez, că nici nu văd, întrucât am avea de lucru mai mult cu un caz concret azi, care așteaptă meritorică deslegare; să vorbim deschis: azi e vacant un scaun episcopesc la noi. Iar precum ne spune însuși d. Proin în articolul său, episcop poate fi chiar și om însurat, dacă bărbatul după călugăria soției se hirotonește într-un arhieru. „după-cum adevărat se poate în hierarhia noastră orientată“ (!) Cu atât mai fără piedeci va putea fi episcop să zicem un „preot văduv“, dacă nu celibe, întrucât pe noi ne va întreba cineva la denumire!

Să-mi ierte apoi d. Proin, că sunt silit cu tot respectul a'i spune verde, că pușcă în vânt, când dovedește, că nu sunt celibat căsătoria frățească și cea feciorelnică. Nu, acele sunt căsătorii adevărate, deși nu se folosește dreptul căsătoriei, concedem; în discuția noastră însă niciodată nu a fost vorba de ori-ce celibat, adevărat de conceptul acela în genere, ci de celibatul clericilor, de aceea că un cleric, dacă la hirotoneire într-un diacon (subdiacon la latini) e văduv ori obstă dela uzul căsătoriei, va fi celibe ori ba? Aceasta am întrebat-o eu (poftim ochelari și vedeți semnul întrebării la adresa mea) profesorilor din priceină și la aceea întrebare a mea au răspuns ei în felul cunoscut! Iar clericii căsătoriți; dacă se hirotoneesc celibi (cum e în biserica latină), nu mai sunt în căsătorie frățească ori feciorelnică, ci se invalidează cu totul căsătoria între ei, urmând neleguirea pruncilor, cari eventual i-ar avea după aceea. Aceasta ați putut-o vedea din scrisoarea lui Hanny, care zice, că „celibatul bisericii latine...“ pe preotul al cărui soție trăiește, după-ce a primit odată ordul mai înalt îl face mort¹⁾ pentru soție (vezi bine, pentru aceea ea nu se poate marita după altul, ca o altă văduvă ori despărțită, ci numai așa și despart, primind bărbatul în tagma clericală, dacă și ea e aplicată spre anumită perfecțiune creștinească și promite continentă. (Vezi cap. 5 și 6 de conv. conjug. X., III. 32).²⁾

¹⁾ Ce înseamnă aceasta? Ni-o spune P. Maior în „Provedanii“ (ed. dr. Dăian), pag. 232: „dacă un om căsătorit, după-ce a murit, iarăși ar învia: acela nu ar fi căsătorit, ci slobod“.

²⁾ D. Proin se amestecă în discuție, fără se știe măcar atâta, ci scrie că „latino-catolicului nu i-se dă voie a se despărți de soața pentru a se preoți ori a fi sacrat într-un arhieru“!

Binefacerile acestea apoi nici nu le-a uitat rișca și dacă câteodată paciința i-a început a-i scădea, amintirile plăcute întodeuna țineau în frâu ori ce mânie.

De altcum și cu alții era tot așa de iertătoare. Dacă era nevoie își pleca capul și sub jug și se preda în voia stăpânului ei caprișilor tovarășului de jug. Mergea înainte, ducea plugul, călca fânul și nici bare-mi să mugească, dacă nu-i aduceau fân cu un miros dulce.

— Imi va aduce el stăpânul meu — se cugeta în sine — dacă va avea de unde!

II.

Anton de Chinta știa foarte bine, că tocmai fiindcă e sărac, nici când nu va avea o suită de curte, nici car cu patru boi. Dar pentru aceea nu despera, ci avea încredere în Dumnezeu, care îl va ajuta și pe el.

După multă chiverniseală și osteneală a putut cumpăra și el o vacă, pe rișca și deocamdată s'a mulțumit și cu atât. Ceeace a câștigat de aici înainte i-a pus la o parte

pe seama curții boarești, fiind și el un simplu ziler; fiindcă avea multă restanță, asta trebuia să i-o plătească și eta cât pe aici, ca să liciteze și pe rișca, lumina ochilor copiilor lui.

Soția lui Anton de Chinta la doi ani după ce au cumpărat vaca a murit. Lucrul mult o istovise cu totul. A murit când a voit să intre în casă. A urmat o ultimă privire asupra odăii, care chiar în momentul acela a venit pe poartă.

Muribunda și-a ridicat în sus mâna și a arătat spre vacă. A voit să vorbească, dar vocea i-s'a oprit în gât. Ochii înapăenșiți de lacrimi i-a întors spre rișca și se putea ceti din ei, dorința ei cea mai ferbinte:

„Aveți grije de rișca! Iubiți-o!“

De aici înainte orfanii iubeau pe rișca din tot sufletul lor de dragoste. Și tatăl lor îi iubea și ei iubeau pe tatăl lor; dar iubirea de mamă numai atunci au uitat-o, când se așezau jos pe iarbă lângă rișca și o gulgulan.

Anton a înțeles lucrul ăsta și nu prea. A văzut numai atâta, că copiilor le place să fie mai mult afară pe câmp lângă rișca, decât aici acasă lângă tatăl lor. Cum să le spuie ei — se cugeta în sine, — că trebuie să vândă pe rișca, are nevoie de bani?

Într-o Sâmbătă după amiază Anton a plecat spre Gijon. Vaca o mâna înainte. Pinin și Rosa au rămas acasă și durmeau. Altă dată i-ar fi culcat de cu noaptea, dar acum se bucura, că ei dorm. Se vor trezi și nu vor afla nicăiri pe rișca.

— Poate o fi mers cu ea la ferar? — întreba Rosa. Pinin încă așa o crezut și amândoi au rămas în convingerea aceea, deși holbându-se câteodată se întrebau unul pe altul: — oare zău nu-i aici rișca?

Cătră seară istovit, plin de praf a venit acasă și Anton și rișca. Tatăl n'a zis nici un cuvânt, dar băeții au observat îndată, că e rău.

(Va urma).

Filip Haas și Fii

Fabrica: Sopron.

(30) 12-20

fabricanți de tapete și de stoffe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stoffe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane. **Aranjamente complete pentru hotelurile și scolare.**

Atâta pentru biserica latină, unde hirotonia e impediment divinent de căsătorie. În biserica noastră cel mult un atare celibat, dacă revine la conviețuirea familiară, încheată a mai fi celibe, ca orice alt om, care se căsătorește!

Deci între celibatul aceluia, a cărui soție e în viață și între căsătoria feciorelnică ori frățescă o analogie perfectă (velche nach der Weihe mit ihren vorher ange- traute Gattinnen wie mit Schwester leben, Marx, Kirchengeschichte, Trier, 1906. pag. 214), dar nu e identitate. Aceasta o susținem pe paza Tridentinului, care zice (Sess. XXIV. Can. 9) „si quis dixerit, clericos in sacris ordinibus constitutos... posse matrimonium contrahere, contractumque validum esse. non obstante lege ecclesiastica vel voto... anathema sit“!

Atâta despre celibatul aceluia, al cărui soție trăiește încă. Despre celibatul clericilor ar trebui să se știe, că acela nu e celibat în sens absolut, că în toate locurile se vorbește despre el, ca despre ceva special „coelibatus clericorum“, „coelibatus ecclesiasticus“, „Zölibat der Priester“, etc. Alta e a vorbi despre Celibat sau vergurie (Dr. Suci, Dogm. IV. pag. 513.) și alta e a vorbi despre „celibatul preotesc“, ca o instituție pozitivă a bisericii.

Încă una, dle Proin. N'am avea nimic de zis, ba am fi mulțumitori, dacă ne-ar face atenție la greșala termenului „ordurile ss.“ unul, care ne dă o expresie mai bună și peste tot ar avea o limbă mai cu fiori decât „ordurile“ noastre. Când cineva însă îmi zice babă gușată numai ca să nu-i zic eu lui, când Proin ne acuză pentru un termen tehnic în teologie, pentru care nu este altul în literatură, ca să-l înlocuiască, iar dânsul „uzază“, între „falsele sale aserte“, de expresii ca aceasta „neuzarea nuntii nu o obolește, ci o menține și așa iuridice repugnă celibatului“, care, contra oricărei „prohibițiuni“, nu poate „abdica“ de expresiile sale, cari sunt curată polomidă în sămănături: atunci nu ne putem destul mira de un atare dascăl, care se impune. Dof-tore, vindecă-te pe tine însuși!

N. B.

Academia română.

Concursuri pentru premii.

1912.

B) Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.

(Continuare).

20. Premiul Adamachi de 5.000 lei (divizibil), se va da, în sesiunea generală din anul 1915, celei mai bune lucrări scrise în limba română cuprinzând:

Studiul chimic al lignitelor indigene și aplicațiunile lor în industrie. (Deciz. 20 Maiu 1910).

Autorii se vor conduce după următorul program:

Se va face studiul fizic și chimic al lignitului din cel puțin 10 localități principale din țară. Va trebui neapărat, ca unul din aceste lignite să fie din jud. Dâmbovița, altul din Prahova și al treilea din jud. Bacău.

Din punctul de vedere tehnic, se vor studia produsele obținute prin calcinarea în vase închise pentru distilațiunea uscată a cel puțin 5 varietăți din lignitele analizate.

Se va studia rezidul din retortă și aplicațiunile sale, precum și produsele distilațiunii, fie ele gazoase, lichide sau solide, precum și importanța lor industrială.

Pentru părțile fenolice se va cerceta utila lor întrebuințare pentru conservarea lemnului prin injectare.

Cu aceleași 5 varietăți de lignit se va căuta a se face brichete, putând pentru aceasta a le amesteca între ele, sau cu anumite porțiuni de antracită, de păcuri groase, de cărbuni rezultând dela distilațiunea uscată a lignitelor cu smoalele rezultând dela aceeași distilațiune, sau cu alte substanțe ce se vor găsi necesare.

Se va căuta, de asemenea, a se incorpora în aceste brichete, și mai ales în acele destinate încălzirii casnice, răzătura de lemne, sau măcinătură de șticleți, sau de coceni de porumb, ori paie de cereale.

Brichetele obținute vor fi analizate și se va arăta câtă apă conțin, câtă cenușă, cât sulf și care va fi puterea lor calorifică.

Pe cât posibil, concurentul va indica și sobele cele mai practice pentru arderea lor, evitându-se — pe cât se poate — tuciul, sau, dacă nu vor fi posibile sobele de teracotă sau cărămidă, se vor indica sobele de tuci, căptușite cu cărămizi.

Concurentul va indica, cu oarecare precizie, și pretul tonei brichetelor obținute.

Termenul prezentării manuscriselor este până la 31 Decembrie 1914.

(Va urma.)

Noutăți.

Un dar al Reginei României.

Citim în foile maghiare, că Regina României ar fi dăruit contelui Berchtold o fotografie, pe dosul căreia ca dedicație i-a improvisat o strofă — subscriindu-o: *Carmen Sylva*.

Printul George al Sârbiei se află bolnav greu în Paris. Sunt temeri, că boala poate zdruncina fatal construcția corporală a tânărului print, și în urma comunicatelor medicale regele Petru tatăl printului, a căzut la pat.

Bolta cerească în nopțile din Septembrie. Observatoarele astronomice ne atrag luareaminte asupra cerului instelat de Septembrie — prin împrejurarea, că în nopțile acestei luni ni-se ofer cele mai frumoase și rari priveliști.

Dintre aștrii cari se pot vedea încă de pe acum, sunt următorii: Ursa-mare, în direcția nord-vest, poziție mică. Mercur, planetă va fi luceafăr de ziuă, între orele 4—4^{1/2}.

Venus va fi luceafăr de seară, dar îndată după asfințitul soarelui apune și ea. Mars la fel ca Venus, apunând cevaș și mai târziu. Se va putea observa apoi Iupiter, după apusul soarelui, în direcția sud-vestică.

Iar Saturn va fi vădit dela orele 10 și până după miezul-noptii în direcție sudică.

Inelul numai cu un telescop comun, se va putea zări deoarece este îndreptat către noi, în direcție orizontală.

Bulgarii n'au stare. Știrile mai nouă spun, că Bulgaria ar fi concentrat vre-o 50.000 soldați, la granița Macedoniei.

Școlare. La universitatea din Buda-pesta s'au început înscrierile, sub noul rector dr. Ioan Kiss, ales prin repășirea lui Izidor Fröhlich.

La academia de agronomie din Cluj, înscrierile țin din 1—8 Octombrie. Pot păși pe aceasta carieră cei-ce au absolvat opt clase gimnaziale și maturitate. Spesele anuale se socotesc 600 cor.

La gimnaziul nostru din loc se încheie înscrierile azi. După informații, a fost o îmbulzeală mare iarăși. Mulți băieți n'au putut fi primiți umplându-se numărul prescris pe-o clasă, încă de ieri.

Convocare. Comitetul cercual al despărțământului Beclean al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, invită cu toată onoarea membrii, precum și pe toți acei cari au la inimă dorul și dragostea pentru cultura și înaintarea poporului român la I. Adunare cercuală generală ce se va ține în 8 Septembrie st. n. 1912 la 3 ore d. a. în școala conf. română gr.-cat. din Beclean. Tot în aceeași zi seara, trupa teatrală de diletanți din Năsăud va da reprezentație teatrală reprezentând piesa „Năpasta“, drama în 2 acte de I. L. Caragiale, iar d-șoara Iuliana Moldovan va concerta cu violină și cant. După teatru va urma: petrecere cu joc.

Vasul român „Iasi“ încărcat cu tot felul de ferării, în calea sa pe Mediterană, dinspre Anglia, a fost perchiziționat de nou, de un vas italian.

Voluntarii în armată, sunt după legea nouă, nu numai cei cu opt clase, ci și cei cu șase ori cu patru și doi ani de preparandie. Numai că aceștia trebuie să se supună unui examen la începutul lui Octombrie.

Zeppelin III. Balonul dirigiabil Zeppelin III, care în toamna aceasta era să iele parte la manevrele armatei germane — iarăși a îndurat catastrofa. S'a isbit de hornul unor case suferind stricăciuni însemnate — așa, că nu mai poate lua parte în manevre.

Amundsen, vestitul călător la polul de Sud, întors la *Cristiana*, cu mai mulți matematici a cercat prin calcul din datele lui, că ajuns'a de fapt la pol ori ba. Din calcul a eșit, că probabil să fi ajuns, dar steagul înfipt de acesta, nu a fost chiar în punctul ce arată polul de Sud.

Prognoză. Se așteaptă de acum dimineți neguroase. Peste zi călduț. Ne putem aștepta apoi la schimbări repezi în călduri — și ploaie mărunță. Termometrul din țara noastră saltă între 4°C. și 28°C.

Posta Redacțiunii.

Vă împlinim plăcerea:

Glasul vremilor...

— 1912. —

»Eu sum calea vieții... crede-ți și veniți!
»Eu sum bun și blând — așa și voi să fiți!
Grija lumii: lutul, nu-l purtați în voi —
Haina, n'o stropiți cu lacrimi și noroi...!

O, fiți trezi! Și pururi gata de război..
Martiri pentru neam și lege-așa vă voi!!
— Adevărul ne'nfricăți să 'l dovediti —
Dacă cer: — cu-al vostru sânge să-l stropiți!!

În altarul meu să luminați ades
Noptile se nu vă stângă... »Privelișteți!...
O, cădeți, pe câmp de luptă ca Eroii!

Vai, un gând mă doare... »Câți au înțeles
Glasul acest de-argint...?

Ce mândru-i, ascultați:
»Martiri pentru neam și lege-așa vă voi!!...

Valer Bora.

Pentru cele din scrisoare, mulțumite!

Rubrică medicală.

Unele sfaturi medicale pentru tinerile mame asupra modului cum trebuie să-și îngrijească și alimenteze copiii.

(Continuare).

Cum se ridică un copil? Un copil mic de tot nu poate încă să se servească de mușchii săi; el nu poate să țină ceafa în sus, din care pricină capul îi atârna înjos, sau cade îndărăt, lucru ce nu trebuie niciodată să se întâmple. Pentru a-l evita, copilul trebuie ridicat totdeauna cu ambele mâni în același timp, în modul următor: O mână cu palma în sus sprijine capul și ceafa, cealaltă mână apucă corpul de partea inferioară a spatelui. Indată-ce mâinile sunt bine așezate ridicăm copilul încet și cu precauțiune. Să se evite ori-ce mișcare violentă în atingerea copiilor mici și să nu se încerce mai înainte de trecerea a câtorva luni de a-i face să stea în picioare, mușchii picioarelor nefiind încă destul de puternice. Asemenea copilul să nu se fixeze de o perină sub cuvânt că spatele său nu ar fi destul de tare. Mușchii coloanei vertebrale sunt la fel cu acei ai brațelor și picioarelor: ei nu se întăresc decât tot prin exercițiu. Perina împedecă mișcarea liberă și înloc de a întări se slăbește copilul! Mai ales să se bage de seamă ca copilul — fie purtat pe brațe, fie culcat în pat sau în cărucior — să nu aibă niciodată picioarele îndoite sau stinse, ci să se bage de seamă, ca se fie întotdeauna convenabil întinse.

Imbrăcămintea. Acest punct cere o atențiune cu totul particulară. Rochiutele au conform uzului țării, diferite forme, ceea-ce însă este cu totul secundară, odată-ce materiile sunt moi făcute și copilul se află cald și uscat. Nu trebuie să se uite, că copilul se udă adese-ori și se murdărește odată, de două-ori pe zi. Natural, că trebuie cât mai repede curățit și uscat, fiind-că altfel se inflamează pielea, devine roșie și creapă. Să se poarte mereu grije de pielea micuților: când ea e curată roză și netedă e o presumpțiune de bună sănătate! Principiul fundamental pentru îmbrăcămintea: niciodată mișcările brațelor și picioarelor să nu fie împedecate nici jenate! Afară de o bantă peste pânțele copilul să nu fie strimtorat cu nimic, nici peste piept nici peste gât! Se înțelege ușor, că toate organele încep să se desvolte, măresc și cresc. Voiți să le împedecați creșterea lor? O bantă de centură peste pânțele fixează îmbrăcămintea și la copiii cari tipă mult, previne o hernie de buric, însă e aci tot ce i-se cere. Niciodată aceasta legătură nu trebuie să geneze funcțiunile stomacului nici ale intestinelor.

Nu rețineți niciodată îmbrăcămintea copiilor prin mijlocirea acelor ordinare, căci ele sunt primejdioase. Nu întrebuiți decât ace de siguranță ce nu se pot pierde. Nu mai puțin nici mamele nici doicile să nu înghă ace în piept, ele dând loc prea adese-ori la accidente foarte serioase. Mama să se încredințeze mai de multe-ori dacă îmbrăcămintea și culcușul micuțului ei sunt perfect uscate, ceea-ce e de prima importanță din ordin igienic. Apoi mai este necesar ca după spălatură îmbrăcămintea cu săpun să se limpezească cu îngrijire cu apă curată, căci adese-ori o mică cantitate de săpun reamă în stofă, e de ajuns de-a produce inflamațiuni desagrababile în pielea gingașă a copilului.

Trebuie să căutăm a ocupa copilul? Copilul mic trebuie să petreacă cea mai mare parte a timpului în culcușul său. Problema existenței lui constând în două lucruri: a mânca și a dormi. Numai după câteva săptămâni el începe să observe auturagiul său exterior și se interesează pentru el. Mama prevăzătoare și înțeleaptă se va sili a depărta totul ce ar avea puțința să influențeze în rău gingașul sistem nervos al copilului. Așa de pildă toate impresiunile subite, zgomot acut, lumină pătrunzătoare. Tot asemenea nu va permite ca drăguțul ei să fie luat în brațe și purtat succesiv de diferite persoane prezente cari încearcă prin toate mijloacele să ațite atențiunea copilului pentru a-l face să ridă. Copilul nu e o jucărie!

Plimbări. Când timpul nu e prea aspru, vânturos sau ploios, o plimbare zilnică face bine copilului; el respiră în avantajul său aer proaspăt și doarme liniștit, fără a se îngriji mai departe de frumusețea naturii. Pe cât posibil ar trebui, ca chiar iarna să se facă câte o plimbare, totuși trebuie pază în contra vântului în general și în contra vânturilor umede și reci în special. Frig, uscat este nevătămător, pe câtă vreme copilul este bine învelit și are picioare calde. Se recomandă ca în contra vântului și a soarelui să se acopere obrazul cu un voal ușor.

Căruciorul. Cu creșterea continuă a greutateii este finalmente trebuință de a se recurge la un cărucior cu arcuri elastice, pentru plimbarea copilului. Totuși să amânăm aceasta cât se poate mai mult, în unele cazuri chiar până la finalul primului an, fiind-că mișcările cu trepeditație sunt vătămătoare creșterii gingaș al copilului.

Camera copilului. Drept camera de culcare, să alegem cea mai bună încăpere, de care dispunem. Uscată și situată cât se poate cătră Sud. Nu trebuie să facem niciodată bucate în ea, să spălăm, sau să uscăm rufe. Pătușeanul trebuie să fie astfel dispus, ca copilul să nu privească direct cătră fereste, nici să fie expus curentului de aer. În timp de vară să se facă umbră cu ajutorul transparentelor și al perdelelor.

Reinoirea aerului cât mai des este lucru important. În acest interval se duce copilul în alta cameră. Să nu se uite, că copilul sănătos, care se murdărește ca de obicei și s'a nutrit pe urmă de ajuns, s'a uscat și culcat, va dormi din nou. Trebuie să ne convingem, că nu e culcat prea cald nici jenant de îmbrăcămintea. Este totul în perfectă regulă și tipă cu toate aceste, — atunci lăsați-l să tipe!

În timpul aspru al iernei se încălzește camera copiilor, însă moderat. Natural, că atunci copilul să fie bine învelit pentru a nu rămânea gol. Cum însă mulți copii aruncă jos plăpomile, este bine de a-i îmbrăca în rochițe de flanelă încheiate jos. Se pot fixa plăpomile de galeriile laterale ale patului. Totuși ne vom mira de mișcările fantastice pe care le eșecută copilul dormind pentru a se libera de plăpomă. De aceea se impune o supraveghere mai de aproape. Pentru a se feri de căderi primejdioase viitorii acățători și gimnastici, patul trebuie să fie prevăzut cu zăbrele sau cu o plasă.

Patul. O saltea simplă din paie de ovăș este totul ce trebuie unui copil ca culcuș; aceasta este destul de moale, sănă-

toasă și fiind ieftină poate fi reînnoită cât de des. La aceasta mai trebuie două cerceafuri, o pătură de lână și poate și o pilotă ușoară de fulgi, precum o perină de păr de cal nu prea groasă. Deși perdelele la pat ușurează adormirea copilului, ele nu sunt igienice din cauză, că îngreunează reînnoirea aerului, de aceea este de preferat a se umbri camera în alt chip.

Încă una mame tinere! Nu legănați niciodată copiii voștri! Leagănul, din fericire este puțin încă în uz. Mișcările leagănelui sunt daunătoare atât stomacului, cât și creierului!

Dr. V. H.

(Va urma.)

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajiu*, profesor.
(Continuare).

Sistemul lui Luther, Calvin nu l-a urmat și nu l-a adoptat niciodată. Riformatorul francez n'a permis ca domnitorul să se amestece și în afacerile religioase. El a făcut deosebire între puterea, dreptul de judecată, modalitatea de pedepsire civilă și biserică. A fost departe de idea, că pe domnitorul țării să-l facă și papă în acelaș stat, ba nu l-a dat nici dreptul să denumească pe persoanele ori dignitarii bisericești. Alegerea preoților, Calvin, a încredințat-o comunității bisericești. Dreptul de a vesti cuvântul lui Dumnezeu și de-a administra sacramentele îl dă Dumnezeu prin consimțământul comunității, când e vorba de alegerea vre-unui dignitar bisericesc, fie acela și numai preot.

Bătrânii apoi, numiți presbiterium, dau numai dreptul de ordinare. Ecclesia est sui juris. Principii lumești și poporul sunt supti principilor bisericești.

Adunarea bătrânilor și a preoților au dreptul de a disciplina și a explica pedepse. — Biserica are dreptul de-a păstra cheile și de-a excomunica. — Rumperea de biserică, negarea lui Dumnezeu și alui Hristos sunt celea mai înfiorătoare păcate.

„Chiar și în cazul când credința s'ar spălăta și decadența moravurilor ar intra în sânul bisericii, nici atunci nu-i permis să ne rumpem de biserică, — zise Calvin“.

Adevărat vorbind, Calvin, prin cuvintele acestea și-a dictat însuș sentința.

La întrebarea, că pentru ce s'a deslipit de biserică catolică, a răspuns, că aceea nu are semnele de pe cari se poate cunoaște adevărata ei. — Adunarea bătrânilor și forul de judecată, Calvin le-a întemeiat pentru că acestora să fie concretizată conducerea afacerilor bisericești și paza asupra moralității. — Pentru moralitate a pus condițiuni foarte grele și aspre. Hugonotului nu-i permitea să se bucure nici chiar de cea mai neînșămnată plăcere lumească.

Făț de cei cari călcau legile era neîndurător. Fiecare păcătos mai mare, întocmai cași la iudei trebuia să fie omorât. Aceeași soartă o aveau cei cari negau existența lui Dumnezeu și idolatrii. — La cei

din urmă erau socotiți și catolicii, cari încă erau perzecați și osândiți la moarte. — De aici provine ca hugenoții își țineau de datoriță să dărime biserici și altare și se scoată chipurile sfinte și să le arunce în foc.

Dupăce datorița bătrânilor era să grijască de curătenia moravurilor; oficiul lor s'a prefăcut în adevărată inchișițiune. Iși deprindeau dreptul chiar și în casele privaților. Puterea lor era aproape neîmămurită.

Bătrânii și predicatorii din St. Denis și satele învecinate s'au adunat ca tot atâția judecători. Locul adunării era o catedrală frumoasă, interiorul căreia era perfect curățit nu numai de chipurile sfinte ci chiar și de mirosul papistașilor. S'au prefăcut atunci în praf și cenușe toate chipurile sfinte s'au nimicit celea mai frumoasă mărgăritare de artă. — Pe averile papistașilor canaaniți, hugenoții au pus mâna, declarându-le de ale lor.

Naia bisericii era plină de popor, care privia cu atențiune toate celea ce se petreceau în altar. — Acolo ședea, la o masă acoperită cu negru, fruntașii bătrânilor și predicatorii din satele învecinate. De-a stânga președintelui sta Caleb din Ribaux. — Pe lângă ei, scaunul de judecată se compunea din cinci predicatori și șapte persoane lumesti.

Înainte prezidiului se afla o bucată de pergament, pe care avea să se scrie judecata. — Pe mijlocul mesei era biblia lui Luther, legată în piele și cu copcii de argint.

Pe o bancă, ce se afla în fața juriului ședea Hugo Riviere, marquis-ul. Lângă el pe un fotoliu comod era contesa Blanca de Autremont. — În vreme ce juriul vedea o neliniște pe fața contesei, până atunci Riviere sta liniștit, răsămându-și mâinile pe sabie — Se vedea, că întreg decursul pertractării pentru el era o distracție, ba de multeori făcea în secret — și nește observări contesei.

Când apoi, după multe pertractări s'au adus concluzii aspre, Riviere a început să fie neliniștit, cu atât mai vărtos, căci mulțimea primi cu aplauze concluzele lor.

Adesea a privit spre ușă cași când ar aștepta să între ajutorul ce-l aștepta.

De-a stânga Blancei stătea Habacuc. Acesta se cugeta cum Blanca avea să fie judecată de un tribunal, care chiar și jocul îl ținea de păcat.

Adunarea a cântat un psalm, apoi președintele Nompar, predicatorul din St. Denis a deschis ședința și fiind o liniște mortală a început să vorbească:

— Ascultați fraților ce spune cartea a treia alni Moise, cap douăzeci și cinci.

Privi în biblia deschisă, apoi cu glas tare a început să citească:

— „Eu Domnul, sunt Dumnezeuul Vostru! Nu vă faceți idoli și tipuri cioplite, pentruca pe aceia să-i adorați; pentrucă eu sunt Domnul vostru“!

A tăcut. — Privia spre biserica pustie.

— Papistașii își așează în biserică multe chipuri cioplite din lemn și din piatră — continuă în urmă. — Voi însă, cari sunteți aleși și adevărați credincioși ați zdrobit idoli și din bisericile lor ați făcut biserici cinstitute lui Dumnezeu:

De nou s'a uitat în biblie și citi cu glas sărbătoresc:

— Dacă lucrați conform poruncilor mele, vă asigur hotărâle de pace. — Veți lua în goană pe inimicii voștri și ei vor cădea ca iarba. Cinci dintre voi ați alunga sute de inimici. De armele voastre vor cădea toți inimicii.

S'a oprit de nou, dar focul fanatismului ardea în ochii lui.

— Aceste vorbe ale scripturii în epă se realizeze. — Dintre dușmanii lui Dumnezeu au căzut deja zeci de mii. Și acela dintre papistași, care nu se va întoarce la Dumnezeu și la credința lui cea adevărată, trebuie ucis, — a zis întorcându-se spre Blanca — ca nu cumva mânia lui Jehova să dureze și pe mai departe. — Fiți înarmați și ascultați glasul trâmbiții, care vă chiamă la arme împotriva filisteilor. — Vi-teazul Josua Coligny nu va întârzia mult să vă conducă la luptă împotriva papistașilor. Și Domnul vi-i dă pe mână, după cum a promis și averile lor imense vor deveni prada voastră.

Marquis-ul s'a apropiat de Blanca.

— E mare mărșăvenie a abuza de vaza lui Coligny.

Președintele citia mai departe din biblie.

— De nu veți asculta de mine și de nu veți împlini toate poruncile mele, imi întorc fața dela voi și veți cădea de armele inimicilor voștri. Veți fugi chiar și când nu vă alungă nimeni.

Fața lui deveni și mai serioasă. Apoi s'a întors către public.

— Durere, vorbele lui Jehova, au trebuit să se îplinească, căci mulți ați disconziderat legile lui Dumnezeu. Pentruce ați fost bătuti de papistași cu două zile înainte de-a ajunge la St. Denis? Pentruce? — întreb. Pentrucă Dumnezeu și-a întors fața dela noi? Pentrucă am disconziderat legile și ordinațiunile bisericii. — Doar știți, că Domnul a zis: „celce nu ascultă de biserică să fie ca un păgân și vameș“. — Ca mânia lui Jehova s'a înșchimbât în îndurare să hotărîm asta noi aici în sinod. să hotărîm noi senatul compus din bătrâni și predicatori, să decidem, că pe cei răufăcători îi vom pedepsi. — Pentru aceea înainte acestui for de judecată aduc pe toți cari au păcătuit greu, ca să-și ia pedeapsa meritată, pe care o dictează ordinațiunile bisericii. Cei chemați să se prezinte la moment și să răspundă.

S'a escat puțină mișcare și toți așteptau cu nerăbdare, ce are să se întâmple

Președintele a luat în mână catalogul celor ce aveau să fie judecați.

— Sofia Marnet și Ana Vallet! a strigat cu un ton ascuțit.

Prin mulțime se îndesuiă să ajungă înainte două fete. Prin mulțime străbăteau tare cu greu așa de și juzii și-au pierdut paciința. Atunci doi oameni le-au prins de mână și le-a adus înainte mesei celei negre. — Predicatorii priviau aspru la ele.

— Margareta Treban! — începu Nompar. Deja a doua oară te prezinți înainte acestui tribunal pentrucă nu voiești să te supui poruncilor bisericii. — Azi ești acuzată pentru trei păcate. Înainte de toate băiatului tău, în botez i-ai pus două nume. Apoi porți vestminte peștrițe și a treia oară că părul tău bogat îl împletești în bucle pe capul tău. Recunoști?

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

„Foaia Școlastică“ nr. 13 cu următorul cuprins: Ap.: Activitatea noastră extrascolară. — Emilian Popescu: Instrucțiuni privitoare la predarea învățământului limbii române în cursul primar. — E Câmpean: La chestia orfelinatului. — Ioan Ciocărlan: Flămânzii (literatură). — Oficiale: Contraversele referitoare la competențele învățătorilor confesionali trebuie judecate mai întâiu în forurile bisericesti. — Informațiuni: † Emil Viciu; Unde-i forța nutritoare?; Adunarea Reuniunii învățătorilor din Szatmár-Ugocsa; Adunări generale. — Bibliografie. — Cărți intrate la redacție.

„Consinzeana“ nr. 35—1912, cu următorul cuprins: I. Agârbicean: Ceasuri de seară. — I. U. Soricu: Cântece, poezii. — Adrian Corbul: Taurul din Jouvot, nuvelă, trad. — Radu Margean: A plecat și ea acum, poezie. — T. L. Blaga: Căderea frunzelor în timp de toamnă. — T. Murășanu: Balada drumetilor, poezie. Flori de-oz. R. M.: Cluburi ciudate... **: Regina costumelor. Cărți primite la redacție. Scriori dela redacție. Ghicitori. Ilustrații

De vorbă cu sătenii. Gânduri și îndemnuri. De Alesandru Lupeanu, editura și tiparul „Carmen“ Petru P. Baritiu, 1912. Pagini 140. Prețul 70 fileri cu porto cu tot.

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**

Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚA.**

Concurs. (93) 2—3

Direcțiunea însoțirii economice „Plugarul“ din Blaj, publică concurs la postul de conducător-contabil. Cei-ce doresc a fi aleși, vor avea să dovedească cu certificate, că pot să conducă comptabilitatea și corespondința independent. Vor fi preferiți cei cu calificăție și în ale economiei.

Leafa celui ales va fi 2000 cor. anual și 400 cor. bani de cortel.

Postul este de-a se ocupa în data după alegere. Cererile să se înainteze direcțiunii până la 12 Sept. n. inclusive.

Direcțiunea.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, sa-loane, aranjare completă de hotele, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se speează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlőczy-utca 7. sz.
(88) 90—104 (Központi városháza mellett).

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca
și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: **asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 34—52.

Când cumperi săpun, cere și primește

apriat

și lămurit, numai săpun

CLUJAN

(de al lui Henrich)

Săpun de glicerin

„ „ galbinuș de ou

„ „ mandule

„ marmorat.

Fabrica de săpunuri medicali din Cluj de aceea a ajuns la renume mondial, fiindcă își pregătește săpunurile din materiile cele mai prețioase și absolut **inofensive.**

(68) 10—?

Calfă tinăra

și Învățăcel:

Se primește în prăvălia de
manufactură la jos numitul

August Stupariu

Balázsfalva.

(85) 6—6

A apărut

ANTOLOGIONUL

sau

MINEIUL

tomul I. carele cuprinde în sine *slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților* de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 cor. și se spedează imediat.

Lunile din Ianuarie până în August vor fi cuprinse în tomul II. care e în lucrare.

Prețul tomului II. se va fixa ulterior și va fi în raport cu prețul tomului I.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomanda

☞ **Asigurări împotriva focului** ☜

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ **Asigurări pe viață** ☚

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911 K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate „ 5,146,556-36
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744-
} viață „ 10,931,322-
Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,520,492-

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(8) 86—?